

تحلیلی بر تمایل دانشجویان به ایجاد کسب و کارهای کوچک (مورد مطالعه: دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه)

مسلم سواری^{۱*}، محمد ادریس الهویسی^۲ و علی اصغر میرک زاده^۳
۱، دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی، دانشگاه تهران، ۲، ۳، دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه
روستایی و استادیار گروه ترویج و توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه
(تاریخ دریافت: ۹۰/۱۲/۲۲ - تاریخ تصویب: ۹۱/۳/۲۳)

چکیده

این پژوهش با هدف کلی تحلیلی بر تمایل دانشجویان به ایجاد کسب و کارهای کوچک انجام شد. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه بود (N=151). با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان تعداد ۹۶ نفر از آن‌ها به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی با انتساب متناسب براساس رشته تحصیلی برای مطالعه انتخاب شدند. ابزار اصلی تحقیق برای جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته و از پیش آزمون شده بود که روایی آن توسط پانل متخصصان و پایایی آن توسط ضریب آلفای کرونباخ تایید شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS_{win18} انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که بیش‌تر دانشجویان مورد مطالعه نگرش، دانش و تمایل مساعدی نسبت به ایجاد کسب و کارهای کوچک ندارند. نتایج مقایسه میانگین‌ها نشان داد که بین نگرش، دانش و تمایل دانشجویان مورد مطالعه بر اساس شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی اختلاف معنی‌داری وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل همبستگی نشان داد که بین دانش و نگرش دانشجویان با تمایل آن‌ها به ایجاد کسب و کارهای کوچک رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. علاوه بر این، براساس نتایج تحلیل عاملی، موانع ایجاد کسب و کارهای کوچک را می‌توان در چهار عامل؛ سرمایه‌ای، انگیزشی - ارتباطی، آموزشی و حمایتی - مهارتی طبقه‌بندی کرد.

واژه‌های کلیدی: تمایل، کسب و کارهای کوچک، نگرش، دانش، استان کرمانشاه

مقدمه

دیگر نمی‌توان به فرایندهای موجود اکتفا کرد. از این رو تداوم حیات و بقای جوامع نیازمند ارایه راه‌ها و روش‌های جدیدی برای مقابله با مشکلات است. (Tajabadi et al., 2008). همچنین، وجود مشکلی به نام نرخ بیکاری و نتایج نامطلوب آن بر جوامع بشری، سیاست‌گزاران تمامی کشورهای جهان را به جست‌وجوی مبنای تئوریک در خصوص یافتن رهیافتی مناسب جهت

امروز اکثر جوامع با تحولات و تهدیدات بین‌المللی روبرو هستند. تحولات و دگرگونی‌های نظام اجتماعی، اقتصادی عصر حاضر ناشی از پیشرفت شگرف علمی و تکنولوژیکی است که به نوبه خود، به دیدگاه‌ها، ضرورت‌ها و نیازهای جدید منجر شده است. برای پاسخ به این نیازها و همراهی با تحولات و دگرگونی‌های مزبور،

راهاندازی شرکت‌های کوچک کسب و کار جهت رویارویی با معضل بیکاری است، فردی که هزینه‌های زندگی خود را طریق کسب و کارهای کوچک پوشش می‌دهد و حقوق یا دستمزدی را از شخص یا سازمانی دریافت نمی‌کند خود اشتغال محسوب می‌شود. در بسیاری از کشورها با اتخاذ برنامه‌های مناسب و حمایت از بخش خود اشتغالی و ایجاد کسب‌های و کارهای کوچک توانسته‌اند فرصت‌های مناسب شغلی را خلق کنند و از سیل عظیم بیکاران تاحدودی بکاهند (Gomez (Rafael & Senator (2003)، Eric، (2006) Auderetsch.، از سوی دیگر برخی از دانشمندان خود اشتغالی و ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک را از مهم‌ترین عوامل توسعه اقتصادی به شمار می‌آورند که می‌تواند منافع متنوعی را به دنبال بیاورد. همچنین اذعان کرده‌اند که تنها مهارت خود اشتغالی و ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک می‌تواند با چالش‌های اساسی در قرن بیست و یک به ویژه بیکاری مبارزه کند (Van der Linde., 2000). در این راستا، آموزش‌های خود اشتغالی منجر به ایجاد شرکت‌های کوچک کسب و کار، نوآوری، ایجاد شغل و توسعه منابع انسانی می‌شود (European Commission, 2003; Van Praag & Versloot, 2007). بنابراین، تصمیم برای ایجاد اشتغال باید با پشتوانه‌ای آموزشی مناسب و به گونه‌ای منطقه‌ای آگاهانه انجام گیرد (Krueger et al., 2000). علاوه بر این، ایجاد یک شرکت کسب و کار نیازمند زمان، برنامه‌ریزی و آگاهی در زمینه مورد نظر است (Baron, 2004). از عوامل موثر بر ایجاد شرکت‌های کسب و کار تمایل و نیت افراد است، چرا که تمایل عامل مهم تصمیم‌گیری برای رفتار افراد، جهت خوداشتغالی است. (Kolvereid & Isaksean., 2006) همچنین، Beritch (1979) معتقد است که بنگاه‌های کوچک خلق‌کننده شغل هستند و مهم‌ترین عامل عامل برای حل بحران بیکاری است.

در این زمینه باتوجه به تجارب موفق کشورهای پیشرفته، بررسی چگونگی و اصولاً امکان‌سنجی آموزش‌های خود اشتغالی جهت ایجاد شرکت‌های کسب و کار، و به طور کلی اتخاذ رویکرد خود اشتغالی در نظام آموزش عالی کشاورزی امری ضروری به نظر می‌رسد در سایه چنین مطالعاتی و با اتکاء به نتایج آن‌ها راه کارهای

کاهش معضل بیکاری وا داشته است (Beheshti et al., 2009). از سوی دیگر موضوع بازارکار در ایران به دلایل مختلف اقتصادی و اجتماعی، حکایت از عدم تعادل دارد، به طوری که در دهه‌های اخیر عرضه نیروی کار بر تقاضای آن فزونی داشته، و این شکاف به تدریج افزایش یافته است که نتیجه آن بحران بیکاری و عدم وجود اشتغال مناسب برای نیروی‌کار به‌ویژه جوانان و دانش‌آموختگان دانشگاهی بوده است (Ghoydel, 2007). به طوری که نزدیک به یک چهارم نیروی کار ایران فاقد اشتغال و بیکار است. مرکز آمار ایران میزان بیکاری جوانان را ۲۱/۸ درصد اعلام کرد که تقریباً دو برابر نرخ متوسط بیکاری در جهان است. این در حالی است که نیروی انسانی دارای تحصیلات عالی از لحاظ کمی در ایران نیز همانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه رشد قابل توجهی داشته است. به عنوان مثال، در سال‌های ۸۴-۱۳۸۳ تا سال ۸۸-۱۳۸۷ حدود ۸۹۰ هزار دانش‌آموخته در بخش کشاورزی از دانشگاه‌های دولتی و آزاد دانش‌آموخته شده‌اند (Jamshidifar et al., 2010). هم‌اکنون در بخش کشاورزی ۲۴۰ هزار دانش‌آموخته‌ی کشاورزی و منابع طبیعی عضو نظام مهندسی هستند، براساس آمار رسمی این سازمان حدوداً ۵۷ هزار نفر از دانش‌آموخته‌های کشاورزی جویای کار هستند (Nasrollahi, 2009). در شرایط کنونی یکی از عواملی که سبب دگرگونی شرایط اقتصادی، اجتماعی و صنعتی یک کشور می‌گردد، فعالیت‌های خود اشتغالی و ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک توسط دانش‌آموخته‌گان کشاورزی است (Samadi et al., 2007). خود اشتغالی از عوامل اصلی ایجاد ارزش اقتصادی و ابزاری کارآمد و موثر برای کاهش تعداد بیکاران محسوب می‌شود و فرایند ایجاد کسب سود از ترکیبات جدید است (Wilson., 2009). در واقع فعالیتی است که منجر به ایجاد فرصت‌های معنی‌داری برای افراد در جهت دستیابی به استقلال مالی و اقتصادی از طریق افزایش نوآوری‌ها و فرصت‌های جدید کسب‌وکار می‌گردد. (Souitaris et al., 2007). بر همین اساس یکی از مقولات مهم که در چارچوب سیاست‌های فعال بازارکار مدنظر اکثر کشورهای جهان بوده است، برنامه خود اشتغالی و اعتبارات خرد برای

کسب و کار است. در مطالعه دیگری که توسط Hendersoo & Rovestoson (1999) انجام گرفت در بررسی نگرش دانشجویان نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار و دوره‌های آموزش خاصی که از طرف دانشگاه برگزار شده بود به این نتیجه رسیدند که اثرات برنامه‌های دانشگاهی در بهبود نگرش دانشجویان نسبت به کارآفرینی بسیار مطلوب ارزیابی شده است به طوری که ۶۸ درصد از دانشجویان شرکت کننده در دوره‌های آموزشی، آینده شغلی مستقل و خلاقانه خود را از طریق شرکت‌های کسب و کار به عنوان محتمل‌ترین گزینه انتخاب شغل می‌دانستند.

با توجه به اهمیت شرکت‌های کسب و کار در آینده شغلی و حل بحران بیکاری، مطالعات مختلفی به موانع ایجاد اشتغال و شرکت‌های کوچک کسب و کار پرداختند که از آن جمله مطالعات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد. Volkman (2006) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک و خود اشتغالی را در بین دانشجویان کشاورزی نداشتن سرمایه کافی، و عدم علاقه به خود اشتغالی است.

Aryash (2011) در مطالعه خود به این نتیجه رسید که مهم‌ترین عامل در عدم ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک در بین دانشجویان در نظام آموزش عالی را عدم ارتباط بین دانشگاه و نیازهای بازار کار است.

Zoltan (2006) در مطالعه خود به این نتیجه رسید که مهم‌ترین موانع جهت راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار را در بین دانشجویان در نظام آموزش عالی کشاورزی ایران را شامل؛ افزایش تعداد دانشکده‌های کشاورزی بدون توجه به کیفیت آن‌ها، عدم توجه به ایجاد تفکر خلاق، عدم آمادگی دانشجو برای بازار کار به دلیل روش‌های نامناسب تدریس، عدم توانایی حرفه‌ای دانش آموختگان به علت نبود آموزش کارآفرینی در دانشگاه‌ها می‌دانند.

Rahmaniniyan (2003) در مطالعه‌ای در زمینه چالش‌های نظام آموزش عالی در ارتباط با عدم اشتغال دانش آموختگان انجام گرفت به دو دسته عوامل درونی

بهبود وضعیت فعلی در نظام آموزش عالی کشاورزی مشخص شده و تغییر رویکرد آموزش در راستای تربیت افرادی که خلاقانه فرصت‌ها را کشف می‌کنند و بدون این که منتظر فرصتی از جانب دولت باشد اقدام به ایجاد شغل می‌کنند (Gibb, 2002). این در حالی است آنچه که تاکنون، در کشور مورد توجه بوده است مساله آموزش بوده و به مسائل پژوهشی و تحقیقاتی توجهی کافی به عمل نیامده است و هنوز دانش‌آموخته‌گان دانشگاهی با مسئله‌ی خود اشتغالی عمدتاً بیگانه‌اند، زیرا اقدامات و زیرساخت‌های کافی و فیزیکی برای توسعه کسب و کارهای کوچک هنوز فراهم نشده است و مشکل دانش آموختگان دانشگاهی به یک معضل اجتماعی مبدل شده و زمینه را برای فرار مغزها و انواع مشاغل کاذب فراهم گردیده است. (Skandari, 2006). آنچه که مسلم است این امر آماده‌سازی نباید بعد از دانش آموختگی باشد بلکه برای تحقق این امر لازم است طی فرایند و حین تحصیل مقدمات لازم فراهم گردد و موانع و محدودیت‌ها بر طرف گردد (Amiri et al., 2008). در این راستا مطالعات مختلف اهمیت سرمایه گذاری دانشگاه‌ها را در زمینه آموزش دوره‌های کارآفرینی جهت ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک را نشان داده‌اند (Hall, Petrman et al., 2003; Wilson et al., 2007; 2004).

Postigoc., (2002) در بررسی اثرات دوره‌های آموزش کارآفرینی بر ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک در آرژانتین نشان داد که دوره‌های کارآفرینی باعث ایجاد خلاقیت و تمایل بیشتر در افراد به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک می‌گردد. Peak & Marshall (2006) در مطالعات خود به نتیجه رسیدند که آموزش را به عنوان مهم‌ترین رکن توسعه منابع انسانی در تاسیس یک شرکت کسب و کار کوچک می‌دانند و نشان دادند که سطح بالاتری از آموزش تاثیر بیشتری در ایجاد شرکت‌های کسب و کار می‌گذارد. Ardagan & Lusardia. (2008) در مطالعه‌ای تحت عنوان بررسی ویژگی‌های شخصی در ایجاد شرکت‌های کسب و کار و خوداشتغالی، به این نتیجه رسیدند که متغیرهای سن، دانش و نگرش مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر روی تمایل دانشجویان به ایجاد شرکت‌های

مواد و روش‌ها

این تحقیق از نظر هدف، کاربردی، از نظر امکان کنترل متغیرها غیرآزمایشی، از نظر شیوه جمع‌آوری داده‌ها میدانی به شمار می‌رود. با توجه به محدوده زمانی، این تحقیق تک مقطعی بوده و داده‌ها و اطلاعات در یک مقطع زمانی (آبان ماه ۱۳۹۰) گردآوری شده‌اند. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه بود (N=151). با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۱۱۰ پرسشنامه به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی براساس رشته تحصیلی بین جامعه آماری توزیع گردید که ۹۶ پرسشنامه توسط آنها تکمیل و عودت داده شد. (جدول ۱). ابزار اصلی برای جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته و از پیش آزمون شده بود. پرسشنامه مذکور از ۵ قسمت تشکیل شده بود، قسمت اول مربوط به ویژگی‌های فردی دانشجویان بود، قسمت دوم ۱۲ گویه برای سنجش تمایل افراد (متغیر اصلی تحقیق) به ایجاد یک شرکت کسب و کارهای کوچک بود، قسمت سوم پرسشنامه شامل ۱۰ گویه برای سنجش نگرش دانشجویان مورد مطالعه بود، قسمت چهارم شامل ۸ گویه برای بررسی دانش افراد مورد مطالعه نسبت ایجاد کسب و کارهای کوچک بود و قسمت پنجم پرسشنامه شامل ۳۱ گویه جهت بررسی موانع ایجاد کسب و کارهای از دیدگاه دانشجویان بود. براساس طیف لیکرتی ۱- خیلی کم ۲- کم ۳- متوسط ۴- زیاد ۵- خیلی زیاد طراحی شد. روایی پرسشنامه با استفاده از نظرات و پیشنهادهای استادان و دانشجویان دکتری گروه ترویج و توسعه روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه اصلاح و بازنگری شد. برای سنجیدن پایایی پرسشنامه تهیه شده به وسیله یک تحقیق میدانی (پیش آزمون) تعداد ۳۰ نسخه از آن توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی تکمیل گردید و سپس ضریب آلفای کرونباخ آن مورد سنجش قرار گرفت، مقدار این ضریب برای قسمت تمایل به ایجاد یک شرکت کسب و کار ۰/۷۸، برای قسمت نگرش دانشجویان مورد مطالعه نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار ۰/۷۹، برای بررسی دانش دانشجویان مورد مطالعه ۰/۷۵ و برای بررسی موانع ایجاد یک شرکت کسب و کار ۰/۹۱ بدست

که شامل؛ عدم تناسب بین ظرفیت فعلی دانشجو و بازارکار، عدم تناسب محتوای آموزشی با مهارت شغلی، ناکارآمدی اعضای هیئت علمی در تربیت نیروی کار، فقدان زمینه مناسب برای آموزش علمی- کاربردی، و عوامل بیرونی شامل؛ رواج نیافتن فرهنگ کاریابی، عدم توسعه بنگاه‌های کاریابی خصوصی، کم بودن تعداد کارآفرینان اشاره کرد.

با این اوصاف، با توجه به این که تمایل دانشجویان می‌تواند به بروز رفتار از سوی آنها منجر شود، خصوصاً هنگامی که مشاهده رفتار دشوار باشد و یا با تغییرات زمانی و غیرقابل پیش‌بینی همراه باشد. (Bird, 1988, Katz & Gartner, 1988). لذا، مطالعه تمایل دانشجویان و بررسی موانعی که جهت ایجاد شرکت‌های کسب‌وکار کوچک وجود دارد ضروری است تا براساس دیدگاه دانشجویان موانع و مشکلاتی که بر سر راه ایجاد شرکت‌های کسب و کار آنان وجود دارد شناسایی، و اقدام به برنامه مناسبی برای حل این مشکل کرد. با توجه به مطالب ارائه شده که حاکی از بیکاری زیاد دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی نسبت به سایر رشته‌ها در نظام آموزش عالی ایران است، ضرورت انجام تحقیقاتی در نظام آموزش عالی کشاورزی در جهت بهبود وضعیت کاری و خوداشتغال از سوی آن‌ها از اولویت بیشتری برخوردار است. در این راستا هدف کلی این پژوهش تحلیلی بر تمایل دانشجویان به ایجاد کسب و کارهای کوچک (مورد مطالعه: دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه) بود جهت نیل به آن اهداف اختصاصی زیر دنبال می‌شود:

- ۱- بررسی ویژگی‌های فردی و حرفه ای دانشجویان مورد مطالعه؛
- ۲- بررسی میزان تمایل دانشجویان مورد مطالعه به ایجاد شرکت‌های کسب و کار؛
- ۳- بررسی عوامل تاثیرگذار بر تمایل دانشجویان مورد مطالعه به ایجاد شرکت‌های کسب و کار؛
- ۴- تحلیل موانع تاثیرگذار بر تمایل دانشجویان مورد مطالعه به ایجاد شرکت‌های کسب و کار؛

رشته زراعت، ۵ نفر در رشته آگرو اکولوژی، ۱۱ نفر در رشته بیوتکنولوژی، ۷ نفر در رشته اصلاح نباتات، ۱۳ نفر در رشته توسعه روستایی، ۳ نفر در رشته آبیاری، و ۸ نفر در رشته ماشین‌آلات کشاورزی بودند. نتایج سایر مشخصات افراد مورد مطالعه در جدول (۲) آمده است.

جدول ۲- توزیع فراوانی دانشجویان بر اساس ویژگی‌های

فردی و حرفه‌ای مورد مطالعه		مقولات	فراوانی	درصد	نما
				تجمعی	
جنسیت	مذکر	۶۵	۶۷/۷۰	*	
	مونث	۳۱	۱۰۰		
مقطع تحصیلی	دکتری	۱۱	۱۱/۴۵		
	کارشناسی‌ارشد	۸۵	۱۰۰	*	
	شرکت در دوره‌های	۴۲	۴۳/۷۵		
	آموزش کارآفرینی				
	خیر	۵۴	۱۰۰	*	

توزیع فراوانی پاسخگویان مورد مطالعه بر حسب میزان توانایی آنان نسبت به ایجاد کسب و کارهای کوچک در جدول (۳) نشان داده شده است. همان طور که از نتایج جدول پیداست بیشترین فراوانی (۳۳/۳۳ درصد) مربوط به دانشجویانی است که توانایی خود را در سطح کم اظهار کرده‌اند. همچنین بر اساس نتایج جدول (۳) می‌توان اذعان کرد که دانشجویان مورد مطالعه از توانایی پایینی نسبت به ایجاد کسب و کارهای کوچک برخوردارند. چرا که بیشتر از یک دوم دانشجویان مورد مطالعه (۵۶/۲۴ درصد) معتقدند که توانایی خیلی کم و کمی در زمینه ایجاد کسب و کارهای کوچک دارند.

جدول ۳- بررسی میزان توانایی ایجاد کسب و کارهای کوچک در میان دانشجویان مورد مطالعه

ردیف	میزان توانایی	فراوانی	درصد	درصد
			معتبر	تجمعی
۱	خیلی کم	۲۲	۲۲/۹۱	۲۲/۹۱
۲	کم	۳۲	۳۳/۳۳	۵۶/۲۴
۳	متوسط	۲۲	۲۲/۹۱	۷۹/۱۵
۴	زیاد	۱۳	۱۳/۵۴	۹۲/۹۶۹
۵	خیلی زیاد	۷	۷/۳۱	۱۰۰

آمد، با توجه این که هر یک از قسمت‌های پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ است نشان‌دهنده اعتبار مناسب پرسشنامه برای انجام تحقیق است. به منظور گروه‌بندی تمایل، نگرش و دانش پاسخگویان نسبت ایجاد کسب و کارهای از تفاوت انحراف معیار از میانگین یا معیار (ISDM) به صورت زیر استفاده شد (Gangadharappa, 2007)

$$A < \text{mean} - \frac{1}{4} Sd \quad \text{نامساعد}$$

$$\text{mean} - \frac{1}{4} Sd < B < \text{mean} + \frac{1}{4} Sd \quad \text{متوسط}$$

$$C > \text{mean} + \frac{1}{4} Sd \quad \text{مساعد}$$

لازم به ذکر است که در فرمول بالا، mean میانگین و Sd انحراف معیار از میانگین می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی از نرم‌افزار SPSS تحت ویندوز نسخه ۱۸ استفاده گردید. بدین منظور در بخش آمار توصیفی از آماره‌هایی مانند؛ فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های مقایسه‌ی میانگین‌ها و تحلیل عاملی استفاده شد.

جدول ۱- تعداد نمونه بر حسب رشته تحصیلی بدون تفکیک گرایش‌ها

رشته	علوم دامی	زراعت و اصلاح نباتات	آبیاری و ترویج	ماشین‌آلات پزشکی	گیاه
حجم جامعه	۳۱	۶۳	۲۷	۵	۱۲
حجم نمونه	۲۳	۴۵	۲۰	۳	۸

نتایج و بحث

- بررسی ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای دانشجویان مورد مطالعه

نتایج نشان داد که میانگین سن دانشجویان مورد مطالعه ۲۴/۰۶ سال با انحراف معیار ۱/۸۸ بود و آن‌ها در دامنه سنی ۲۲-۲۹ سال قرار داشتند. براساس یافته‌ها از بین پاسخگویان ۷ نفر در رشته ترویج و آموزش کشاورزی، ۱۹ نفر در رشته علوم دامی، ۳ نفر در رشته بیماری‌ها، ۳ نفر در رشته حشره شناسی، ۱۷ نفر در

بررسی میزان تمایل دانشجویان مورد مطالعه به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک

به منظور گروه بندی افراد مورد مطالعه براساس میزان تمایل به ایجاد یک شرکت کسب و کارهای کوچک از شاخص ISDM استفاده شد. نتایج این بخش در جدول (۴) آمده است.

جدول ۴- گروه بندی پاسخگویان براساس تمایل به ایجاد

میزان تمایل	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
کم	۳۲	۳۳/۳۳	۳۳/۳۳
متوسط	۴۵	۴۶/۸۷	۸۰/۲
زیاد	۱۹	۱۹/۸۰	۱۰۰
میانگین: ۴۶/۵۹	حد اقل: ۷/۳۵	حداکثر: ۶۰	انحراف معیار: ۲۳

براساس جدول (۴) مشاهده می‌شود که فقط ۱۹ نفر (۱۹/۸ درصد) از دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی تمایل بالایی نسبت به ایجاد کسب و کارهای کوچک دارند، این در حالی است که ۴۵ نفر (۴۶/۸۷ درصد) از آن‌ها میزان تمایل متوسط و ۳۲ نفر (۳۳/۳۳ درصد) آن‌ها از تمایل پایینی نسبت به شرکت‌های کسب و کار کوچک دارند. بر این اساس، می‌توان اظهار کرد که اکثر دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه تمایل متوسط و پایینی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک دارند، چرا که ۷۷ نفر (۸۰/۲ درصد) از آن‌ها تمایل کم و متوسطی دارند. به منظور مقایسه میزان تمایل افراد به ایجاد یک شرکت‌های کسب و کار کوچک براساس شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی از آزمون من‌ویتنی استفاده شد که نتایج در جدول (۵) آمده است.

جدول ۵- مقایسه تمایل افراد مورد مطالعه به ایجاد رکت‌های کسب و کار کوچک براساس شرکت در دوره‌های کارآفرینی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	طبقات	تعداد میانگین رتبه‌ای	U	Z	Sig
میزان تمایل دوره‌های کارآفرینی	شرکت در دوره‌های کارآفرینی	بله	۴۲	۶۱/۲۷	۳۳۲/۳	-۵/۴۱۲
	خیر		۵۴	۳۳/۱۳		۰/۰۰۰

نتایج جدول (۵) بیانگر آن است که بین تمایل افراد نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک براساس متغیر شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی اختلاف معنی‌داری وجود دارد (در سطح ۰/۹۹ درصد). بدین معنی دانشجویانی که در دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت داشته‌اند تمایل بیشتری نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک دارند چرا که میانگین نمره افرادی که در این دوره‌ها حضور داشته‌اند نسبت به افرادی که در این دوره‌ها حضور نیافته‌اند بیشتر است بنابراین، افرادی که تمایل بیشتری نسبت به ایجاد کسب و کار دارند احتمال بیشتری وجود دارد که در آینده برای خود اقدام به راه‌اندازی کسب و کاری کوچک کنند که یافته‌های (Postigoc, 2002)، (Wilson et al., 2007) Hall (2004)، (Petman et al., 2003)، (Peak & Marshall, 2006) از این یافته حمایت می‌کند.

بررسی عوامل تاثیرگذار بر تمایل دانشجویان مورد مطالعه به ایجاد شرکت‌های کسب و کار

به‌منظور اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه نسبت به ایجاد یک شرکت‌های کسب و کار کوچک از ضریب تغییرات استفاده شد. نتایج این بخش در جدول (۶) آمده است. براساس نتایج جدول (۶) مشاهده می‌شود که دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی نسبت به گویه‌های «ایجاد شرکت‌های شرکت‌های کسب و کار در جامعه لازم است» و «پیدا کردن جایگاه مناسب در جامعه در اثر راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار کوچک» نگرش مساعدتری دارند در حالی که نسبت به گویه‌های «ایجاد شرکت‌های کسب و کار را به عنوان شغل جالبی نمی‌بینم» و «ایجاد یک شرکت کسب و کار را به عنوان شغلی استرس‌زا می‌بینم» از نگرش مساعدی برخوردار نیستند.

جدول ۶- اولویت بندی گویه‌های مربوط به نگرش دانشجویان نسبت به ایجاد یک شرکت کسب و کار

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
۱	۰/۳۰۲	۱/۷۵	۵/۷۹	- ایجاد شرکت‌های شرکت‌های کسب و کار در جامعه لازم است
۲	۰/۳۰۹	۱/۶۱	۵/۲۱	- پیدا کردن جایگاه مناسب در جامعه در اثر راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار کوچک
۳	۰/۳۳۶	۱/۸۵	۵/۵۰	- من دائماً در حال جست و جو راه‌های جدید برای پیشرفت زندگی‌ام هستم
۴	۰/۳۴۷	۱/۸۳	۵/۲۷	- راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار راه‌حل مناسبی برای بحران بیکاری است
۵	۰/۳۶۴	۱/۷۴	۴/۷۷	- علاقه زیادی به راه‌اندازی یک شرکت کسب و کار کوچک دارم
۶	۰/۳۷۳	۱/۸۳	۴/۹۰	- ایجاد یک شرکت کسب و کار منجر به درآمد بالایی برای اشخاص می‌شود
۷	۰/۴۲۲	۱/۷۸	۴/۲۱	- ایجاد یک شرکت باعث شخصیت در انسان می‌شود
۸	۰/۴۳۲	۲/۰۲	۴/۶۷	- ایجاد یک شرکت کسب و کار همیشه با چالش‌ها و دردهای فراوانی روبه‌رو است
۹	۰/۴۵۷	۱/۸۵	۴/۰۴	- ایجاد یک شرکت کسب و کار را به عنوان شغلی استرس‌زا می‌بینم
۱۰	۰/۶۱۹	۱/۹۲	۳/۱	- ایجاد شرکت‌های کسب و کار را به عنوان شغل جالبی نمی‌بینم

* مقیاس ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

به ایجاد یک شرکت کسب و کار کوچک دارند این در حالی است که ۵۲ نفر (۵۴/۱۶ درصد) از آن‌ها نگرش خنثی و ۲۱ نفر (۲۱/۸۹ درصد) نگرش نامساعدی دارند. بر این اساس، می‌توان اظهار کرد که اکثر دانشجویان مورد مطالعه نگرش مساعدی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک را ندارند، چرا که ۷۳ نفر (۷۶/۰۵ درصد) از آن‌ها نگرش متوسط و نامساعدی نسبت به این موضوع دارند. که این یافته با مطالعات (1999) Ardagan&Lusardia, Hendersoo & Rovestoson (2008), مطابقت دارد.

به منظور مقایسه نگرش دانشجویان مورد مطالعه (پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه) نسبت به ایجاد یک شرکت‌های کسب و کار کوچک براساس شرکت در کلاس‌های آموزشی کارآفرینی از آزمون من‌ویتنی استفاده شد. که نتایج این بخش در جدول (۸) آمده است.

به‌منظور گروه‌بندی نگرش افراد مورد مطالعه (دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی) همان‌طور که در روش تحقیق بیان شد از شاخص ISDM استفاده شد نتایج این بخش در جدول (۷) نشان داده شده است.

جدول ۷- گروه‌بندی نگرش افراد مورد مطالعه نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار

سطوح نگرشی	فراوانی	درصد معتبر	درصد جمعی
مساعده	۲۳	۲۳/۹۵	۲۳/۹۵
خنثی	۵۲	۵۴/۱۶	۷۸/۱۱
نامساعد	۲۱	۲۱/۸۹	۱۰۰

میانگین: ۴۷/۴۵ حداقل: ۱۰ حداکثر: ۷۰ انحراف معیار: ۱۰/۸

براساس یافته‌های ارایه شده در جدول (۷) مشاهده می‌شود که فقط ۲۳ نفر (۲۳/۹۵ درصد) از دانشجویان پردیس کشاورزی مورد مطالعه نگرشی مساعدی نسبت

جدول شماره ۸- مقایسه نگرش دانشجویان مورد مطالعه براساس شرکت در کلاس‌های آموزش کارآفرینی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	طبقات	تعداد	میانگین رتبه‌ای	U	Z	Sig
نگرش	شرکت در دوره‌های کارآفرینی	بله	۴۲	۶۵/۱۸	۲۷۶/۵	-۶/۳۹۱	۰/۰۰۰
		خیر	۵۴	۲۸/۱۸			

دانشجویانی که در دوره‌ها آموزش کارآفرینی شرکت داشته‌اند از میانگین نمره بالاتری برخوردارند. بنابراین، می‌توان اظهار کرد که دانشجویانی که در این دوره‌های آموزش کارآفرینی حضور داشته‌اند از نگرش مساعدتری

نتایج ارایه شده جدول (۸) بیانگر آن است که بین دانشجویانی که در دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت داشته‌اند با دانشجویانی که در این دوره‌ها شرکت نداشتند اختلاف معنی‌داری وجود دارد بدین معنی

نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک دارند تا دانشجویانی که در این دوره‌ها حضور نداشته‌اند. به منظور بررسی اولویت بندی گویه‌های مربوط به دانش و آگاهی دانشجویان مورد مطالعه نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک از ضریب تغییرات استفاده شد که نتایج این بخش در جدول (۹) آمده است براساس نتایج حاصل از جدول (۹) مشاهده

می‌شود که دانشجویان مورد مطالعه دانش و آگاهی بیشتر نسبت به گویه‌های «روبه‌رو شدن با چالشی جدید» و «شروع یک کسب و کار کوچک» دارند در حالی که نسبت به گویه‌های «توانایی ایجاد یک منبع درآمدی مطمئن» و «ساده بودن راه‌اندازی یک شرکت کسب و کار کوچک» از دانش و آگاهی کم‌تری دارند.

میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	اولویت
۵/۹۳	۱۵/۰	۰/۲۵۲	۱
۵/۹۷	۱/۵۴	۰/۲۵۷	۲
۵/۸۳	۱/۸۰	۰/۳۰۸	۳
۵/۵۳	۱/۸۶	۰/۳۳۶	۴
۵/۱۳	۱/۷۷	۰/۳۴۵	۵
۴/۴۷	۱/۸۵	۰/۴۱۳	۶
۴/۷۰	۱/۹۸	۰/۴۲۱	۷
۳/۷۳	۲/۱۴	۰/۵۷۳	۸

* مقیاس ۱- خیلی کم، ۲- کم، ۳- متوسط، ۴- زیاد، ۵- خیلی زیاد

به منظور گروه‌بندی دانش و آگاهی، دانشجویان مورد مطالعه (پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه) نسبت به ایجاد یک شرکت‌های کسب و کار کوچک از شاخص ISDM استفاده شد. نتایج این بخش در جدول (۱۰) آمده است

جدول شماره ۱۰- گروه‌بندی دانش و آگاهی دانشجویان مورد مطالعه نسبت به ایجاد یک شرکت خصوصی

سطوح دانشی	فراوانی	درصد معتبر	درصد تجمعی
کم	۲۱	۲۲/۸۷	۲۲/۸۷
متوسط	۴۳	۴۴/۸۵	۶۷/۷۲
زیاد	۳۱	۳۲/۲۹	۱۰۰

میانگین: ۴۰/۵۰، حداقل: ۱۴، حداکثر: ۵۶، انحراف معیار: ۸/۸۷

براساس یافته‌های ارائه شده در جدول (۱۰) مشاهده می‌شود که فقط ۳۱ نفر (۳۲/۲۹ درصد) از دانشجویان مورد مطالعه دانش و آگاهی بالایی نسبت به ایجاد یک شرکت کسب و کار کوچک دارند این در حالی است که

۴۳ نفر (۴۴/۸۵ درصد) از آن‌ها دانش متوسط و ۲۱ نفر (۲۲/۸۷ درصد) دانش و آگاهی پایینی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک دارند. بر این اساس، می‌توان گفت که اکثر دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه از دانش و آگاهی پایینی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک برخوردارند، چرا که ۶۴ نفر (۶۷/۷۲ درصد) از آن‌ها دانش و آگاهی کم و متوسطی نسبت به این موضوع دارند. که یافته‌های Hendersoo & Rovestoson (1999)، Ardagan&Lusardia. (2008)، از این یافته حمایت می‌کند.

به منظور مقایسه دانش و آگاهی دانشجویان مورد مطالعه نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک براساس شرکت در کلاس‌های آموزش کارآفرینی از آزمون مقایسه میانگین من‌ویتنی استفاده شد که نتایج این بخش در جدول (۱۱) آمده است.

جدول شماره ۱۱- مقایسه دانش و آگاهی دانشجویان مورد مطالعه براساس شرکت در دوره‌های کارآفرینی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	طبقات	تعداد	میانگین رتبه‌ای	U	Z	Sig
دانش	شرکت در دوره‌های کارآفرینی	بله	۴۲	۶۱/۹۳	۴۴۵/۵	-۵/۱۵	۰/۰۰۰
		خیر	۵۴	۳۲/۶۳			

و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه از ضریب تغییرات استفاده شد. نتایج این بخش در جدول (۱۲) آمده است. براساس نتایج ارایه شده در جدول (۱۲) مشاهده می‌شود که دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه مهم‌ترین موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک را شامل دو گویه «تمرکز غالب بر تدریس و عدم پرداختن به اقدامات عملی برای ایجاد شرکت‌ها کسب و کار» و «نبود حمایت‌های تشویقی مناسب از اقدامات شرکت‌های موفق دانشجویی» می‌دانند و کم‌اهمیت‌ترین موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار را از دیدگاه آنان شامل دو گویه «وجود قوانین دست و پاگیر که موجب خنثی‌سازی ایجاد تسهیلات برای ایجاد شرکت‌های کسب و کار» و «پذیرش دانشجویان با قابلیت پایین در رشته‌های کشاورزی» می‌دانند.

نتایج ارایه شده جدول (۱۱) بیانگر آن است که بین دانشجویانی که در دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت داشته‌اند با دانشجویانی که در این دوره‌ها شرکت نداشتند اختلاف معنی‌داری وجود دارد به طوری که دانشجویانی که در دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت کرده‌اند از میانگین نمره بالایی برخوردار هستند بنابراین، می‌توان چنین اظهار کرد که دانشجویانی که در این کلاس‌ها شرکت کرده‌اند از دانش و آگاهی بالایی نسبت به ایجاد یک شرکت کسب و کار کوچک دارند تا دانشجویانی که در این دوره‌ها شرکت نکرده‌اند. بدین معنی دانشجویانی که در این دوره‌ها شرکت داشته‌اند احتمال بیشتری دارد در آینده برای خود اقدام به ایجاد یک شرکت کسب و کار کوچک کنند.

به منظور اولویت‌بندی گویه‌های مربوط به بررسی موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی

جدول شماره ۱۲- اولویت بندی موانع ایجاد کسب و کار از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین	گویه‌های مربوط به موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۱	۰/۲۵۱	۰/۹۶	۳/۸۱	- تمرکز غالب بر تدریس و عدم پرداختن به اقدامات عملی برای ایجاد شرکت‌ها کسب و کار
۲	۰/۲۵۶	۱/۰۲	۳/۹۸	- نبود حمایت‌های تشویقی مناسب از اقدامات شرکت‌های موفق دانشجویی
۳	۰/۲۶۰	۱/۰۲	۳/۹۲	- فقدان مهارت ویژه در اساتید برای پرورش تفکر خلاق
۴	۰/۲۶۱	۱/۰۴	۳/۹۸	- پایین بودن کارآیی دانشگاه در تربیت دانش آموخته‌گان
۵	۰/۲۶۸	۱/۰۰	۳/۷۳	- پر هزینه بودن راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار خصوصی
۶	۰/۲۸۷	۱/۱۶	۴/۰۴	- تاکید زیاد بر دروس نظری
۷	۰/۲۷۸	۱/۰۸	۳/۸۸	- بضاعت اندک فارغ التحصیلان برای تدارک مقدمات شغلی
۸	۰/۲۹۰	۱/۱۴	۳/۹۲	- عدم ارتباط بین دانشجویان با شرکت‌های کسب و کار موفق
۹	۰/۲۹۵	۱/۱۸	۴/۰۰	- عدم تخصیص بودجه کافی به ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۱۰	۰/۳۰۷	۱/۱۴	۳/۷۱	- نبود وام‌های کم بهره تسهیلاتی
۱۱	۰/۳۱۲	۱/۱۷	۳/۷۵	- کاربردی نبودن دروس ارایه شده در مراکز آموزش عالی
۱۲	۰/۳۲۱	۱/۱۰	۳/۴۲	- عدم وجود مراکز مشاوره برای راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار
۱۳	۰/۳۲۶	۱/۲۰	۳/۶۷	- شرکت ندادن دانشجویان در مباحث درسی و ایجاد تفکر خلاق در آن‌ها
۱۴	۰/۳۲۸	۱/۲۲	۳/۷۱	- عدم آشنایی به هنگام دانشجویان از فرصت‌های کسب و کار
۱۵	۰/۳۳۰	۱/۱۹	۳/۶۰	- ضعف شبکه اطلاع‌رسانی در ارایه اطلاعات در زمینه کسب و کار
۱۶	۰/۳۳۳	۱/۲۱	۳/۶۳	- عدم امنیت سرمایه‌گذاری
۱۷	۰/۳۴۱	۱/۲۸	۳/۷۵	- نگرش غلط و اشتباه جامعه از خوداشتغالی دانشجویان
۱۸	۰/۳۴۳	۱/۳۰	۳/۷۹	- عدم تمایل دانشجویان به ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۱۹	۰/۳۴۴	۱/۲۰	۳/۴۸	- تمایل زیاد دانشجویان برای کار در سازمان‌های دولتی
۲۰	۰/۳۵۵	۱/۲۵	۳/۵۲	- نبود الگوی موفق در ایجاد شرکت‌های کسب و کار در اعضای خانواده و دوستان
۲۱	۰/۳۵۶	۱/۲۷	۳/۵۶	- عدم پذیرش ریسک در دانشجویان به علت نداشتن پشتوانه مناسب
۲۲	۰/۳۵۹	۱/۱۴	۳/۱۷	- نداشتن مهارت در دانشجویان برای ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۲۳	۰/۳۶۳	۱/۲۸	۳/۵۲	- عدم درک دانشجویان از اهمیت ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۲۳	۰/۳۶۳	۱/۳۱	۳/۶۰	- عدم دسترسی به آموزشگرهای مناسب
۲۴	۰/۳۸۱	۱/۳۲	۳/۴۶	- عدم وجود قوانین مدون جهت ایجاد شرکت‌های کسب و کار
۲۵	۰/۳۸۶	۱/۴۴	۳/۷۳	- ترس از ناتوانی در اداره شرکت به دلیل فشار کاری بالا
۲۶	۰/۴۰۶	۱/۳۳	۳/۲۷	- عدم علاقه دانش آموخته‌گان برای راه‌اندازی شرکت‌های کسب و کار
۲۷	۰/۴۱۵	۱/۵۲	۳/۶۶	- پذیرش دانشجویان با قابلیت پایین در رشته‌های کشاورزی
۲۸	۰/۴۲۴	۱/۵۵	۳/۶۵	- وجود قوانین دست‌وپا گیر که موجب خنثی‌سازی ایجاد تسهیلات برای ایجاد شرکت‌های کسب و کار

تحلیل موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار را از دیدگاه دانشجویان مورد بعدی تحلیل‌های آماری بود. که برای این منظور از روش تحلیل عاملی استفاده شد. جهت تعیین مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی از ضریب KMO و آزمون بارتلت استفاده شد. مقدار KMO برابر ۰/۷۱۰ و مقدار آزمون بارتلت برابر $p = ۵۱۱/۰۰۲$ بود که در سطح یک درصد معنی‌دار گردید و در نتیجه نشان دادند که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب هستند. در این تحلیل ۴ عامل با مقادیر ویژه بالاتر از ۱ استخراج شد، که ۶۱/۵۷۶ درصد از واریانس کل عامل‌ها را تبیین می‌کردند و ۳۸/۴۲۴ درصد باقی‌مانده مربوط به عواملی بود که در تحلیل شناسایی نشده بودند. با توجه به مقدار ویژه در جدول (۱۳) عامل ۱ با مقدار ویژه (۵/۹۵) با واریانس ۱۹/۲۰۲ بیشترین سهم را در تبیین واریانس کل عامل‌ها دارد.

جدول ۱۳- تعداد عامل‌های اخراجی و سهم هر یک از آن‌ها

شماره عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس	مقدار تجمعی
۱	۵/۹۵	۱۹/۲۰۲	۱۹/۲۰۲
۲	۵/۳۴۷	۱۷/۲۴۱	۳۶/۶۴۵
۳	۳/۹۶۲	۱۲/۷۸۱	۴۹/۲۳۱
۴	۳/۸۲۷	۱۲/۳۴۵	۶۱/۵۷۶

به‌منظور جداسازی عامل‌ها به صورت روشن‌تر از چرخش عاملی واریماکس استفاده شده است که بار عاملی هر متغیر پس از چرخش عاملی در جدول (۱۴) آمده است. پس از بررسی گویه‌های (متغیرها) مربوط به هر عامل و بار عاملی آن‌ها عوامل به این ترتیب نام‌گذاری شدند ۱- سرمایه‌ای ۲- انگیزشی و ارتباطی ۳- آموزشی و ۴- حمایتی- مهارتی.

جدول ۱۴- تحلیل عاملی موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار

عامل‌ها	گویه‌ها	بار عاملی
سرمایه‌ای	- بضاعت اندک دانش آموختگان برای تدارک مقدمات شغلی	۰/۷۶۲
	- نداشتن سرمایه کافی جهت انجام کارهای عملی	۰/۶۲۵
	- عدم تخصیص بودجه کافی به ایجاد شرکت‌های کسب و کار	۰/۵۳۲
	- پر هزینه بودن راه اندازی شرکت‌های کسب و کار خصوصی	۰/۵۹۶
انگیزشی- ارتباطی	- نبود وام‌های کم بهره تسهیلاتی	۰/۷۸۳
	- عدم آشنایی به هنگام دانشجویان از فرصت‌های کسب و کار	۱/۷۱۶
	- عدم ارتباط بین دانشجویان با شرکت‌های کسب و کار موفق	۰/۵۳۲
	- ترس از ناتوانی در اداره شرکت به دلیل فشار کاری بالا	۰/۶۳۲
آموزشی	- عدم تمایل دانشجویان به ایجاد شرکت‌های کسب و کار	۰/۷۸۵
	- فقدان انگیزه در دانشجویان به تجاری‌سازی یافته‌های تحقیقاتی	۰/۷۵۰
	- تمرکز غالب بر تدریس و عدم پرداختن به اقدامات عملی برای ایجاد شرکت‌ها کسب و کار	۰/۷۵۰
	- عدم دسترسی به آموزشگرهای مناسب	۰/۵۹۷
حمایتی - مهارتی	- عدم درک دانشجویان از اهمیت ایجاد شرکت‌های کسب و کار	۰/۸۲۸
	- پذیرش دانشجویان با قابلیت پایین در رشته‌های کشاورزی	۰/۶۱۷
	- کاربردی نبودن دروس ارائه شده در مراکز آموزش عالی	۰/۵۴۷
	- فقدان مهارت ویژه در اساتید برای پرورش تفکر خلاق	۰/۷۳۶
حمایتی - مهارتی	- عدم وجود قوانین مدون جهت ایجاد شرکت‌های کسب و کار	۰/۶۰۹
	- عدم وجود مراکز مشاوره برای راه اندازی شرکت‌های کسب و کار	۰/۶۱۱
	- نداشتن مهارت در دانشجویان برای ایجاد شرکت‌های کسب و کار	۱/۶۰۲

می‌تواند از جایگاه والایی برخوردار باشد و از معضلات بیکاری در میان دانش‌آموختگان بکاهد. لذا در این تحقیق با هدف کلی تحلیلی بر تمایل دانشجویان به ایجاد شرکت‌های کسب و کارهای کوچک در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی کرمانشاه انجام شد. نتایج تحقیق نشان داد که دانشجویان مورد مطالعه از توانایی و تمایل پایینی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک برخوردارند با توجه به این که تمایل پیش شرط رفتار است لذا بررسی هر گونه عواملی که بر تمایل آنان تاثیرگذار باشد می‌تواند بر اقدامات عملی جهت ایجاد کسب و کار تاثیر بگذارد. در بررسی تمایل دانشجویان مورد مطالعه براساس متغیر شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی اختلاف معنی‌داری مشاهده شد بدین معنی دانشجویانی که در دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت داشته‌اند تمایل بیشتری به ایجاد شرکت‌های کسب و کارهای کوچک دارند. همچنین، یافته‌های تحقیق نشان داد که دانشجویان مورد مطالعه از دانش و نگرش مطلوبی نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک برخوردار نیستند. در بررسی دانش و نگرش دانشجویان مورد مطالعه براساس متغیر شرکت در دوره‌های کارآفرینی نتایج نشان داد دانشجویانی که دوره‌های آموزش کارآفرینی شرکت داشتند از دانش و نگرش مساعدتری نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کارهای کوچک برخوردارند و احتمال اینکه در آینده برای خود اقدام به ایجاد کسب و کار کوچک کنند بیشتر است. علاوه بر این یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که مهم‌ترین موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه «تمرکز غالب بر تدریس و عدم پرداختن به اقدامات عملی برای ایجاد شرکت‌ها کسب و کار» و «نبود حمایت‌های تشویقی مناسب از اقدامات شرکت‌های موفق دانشجویی» است. همچنین، نتایج تحلیل عاملی مهم‌ترین موانع ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک را در میان دانشجویان مورد مطالعه را در چهار عامل: موانع سرمایه‌ای، انگیزشی-ارتباطی، آموزشی و حمایتی - مهارتی طبقه‌بندی کرد. یافته‌های این پژوهش نشان داد، بین دانش و نگرش دانشجویان مورد مطالعه با تمایل آنان نسبت به ایجاد شرکت‌های

همان‌طور که از نتایج جدول (۱۴) مشاهده می‌شود مهم‌ترین موانع ایجاد کسب و کار در میان دانشجویان مورد مطالعه به ترتیب موانع سرمایه‌ای، انگیزشی - ارتباطی، آموزشی و حمایتی- مهارتی می‌باشد. که با یافته‌های، (2006), Volkman, Aryash, (2011), Zoltan (2006) مطابقت دارد.

به منظور بررسی رابطه بین دانش و نگرش با تمایل دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی به ایجاد شرکت‌های کسب و کار از همبستگی پیرسون استفاده شد نتایج این قسمت در جدول (۱۵) آمده است.

جدول ۱۵- بررسی رابطه بین دانش و نگرش دانشجویان مورد مطالعه با تمایل آنان

تمایل		
Sig	r	متغیر*
۰/۰۰۹	۰/۲۸۸**	- نگرش
۰/۰۱۱	۰/۲۸۰*	- دانش
* معنی داری در سطح ۵ درصد		
** معنی داری در سطح ۱ درصد		

نتایج جدول (۱۵) بیانگر آن است که بین نگرش و دانش دانشجویان مورد مطالعه با تمایل آن‌ها نسبت به ایجاد شرکت‌های کسب و کار کوچک رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد نتایج این بخش با مطالعات Hendersoo & Ardagan&Lusardia (2008) و Rovestoso (1999) مطابقت دارد.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

قسمت عمده‌ای از نیروی کار فعال در هر جامعه‌ای، خواهان ایجاد درآمد توسط خودشان هستند و تمایلی به دریافت حقوق و دستمزد از کارفرما یا موسسات خصوصی و دولتی ندارند و یا به لحاظ شرایط اقتصادی قادر به پیدا کردن اشتغال در واحدها، بنگاه‌ها و موسسات دولتی و خصوصی نیستند. این بخش از نیروی کار در ادبیات اقتصادی به بخش خود اشتغالی تعلق دارند که اقدام به ایجاد شرکت‌های کسب و کار می‌کنند. علی‌رغم تلاش نظام آموزش عالی به منظور مهیا نمودن دانش آموختگان برای ورود به عرصه اشتغال، هنوز آمار بیکاری در رشته‌های کشاورزی بسیار بالاست لذا بررسی هر گونه عواملی که در این زمینه تاثیرگذار است

کسب و کار کوچک رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد به طوری که دانشجویانی که نگرش و دانش بالاتری برخوردارند تمایل بیشتری به ایجاد کسب و کارهای کوچک دارند. در این راستا با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود.

۱- با توجه به اینکه بین دانش و نگرش افراد براساس شرکت در دوره‌های آموزش کارآفرینی اختلاف معنی‌داری وجود دارد پیشنهاد می‌شود که در سطح دانشگاه‌ها اقدام به برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های کارآفرینی شود تا دانشجویان توانایی انجام اقدامات خوداشتغالی را داشته باشند.

۲- با توجه به اینکه از دیدگاه دانشجویان مورد مطالعه مهمترین موانع ایجاد کسب و کارهای کوچک تمرکز غالب بر تدریس و عدم پرداختن به اقدامات عملی در دانشگاه می‌باشد. پیشنهاد می‌شود که در دانشگاه‌ها توجه زیادی به عملیات کشاورزی و کارهای عملی شود تا دانشجویان به مهارت خود اشتغالی

تجهز گردند.

۳- با توجه به اینکه یکی از موانع مهم ایجاد کسب و کارهای کوچک در میان دانشجویان مورد مطالعه موانع آموزشی می‌باشد. پیشنهاد می‌شود که اقدام به آموزش‌های نظری و عملی در زمینه فرصت‌های تجاری و کاری مرتبط با رشته تحصیلی دانشجویان، بازننگری کامل نسبت به سرفصل‌های دروس ارائه شده و گنجاندن دروس کارآفرینی در نظام آموزش عالی صورت گیرد.

۴- با توجه اینکه یکی دیگر از موانع کسب و کارهای کوچک عوامل انگیزشی- ارتباطی است بنابراین، برای برطرف کردن این مانع می‌توان اقدام به آشنایی و بازدید از کارآفرینان موفق، اقدامات افراد موفق خود اشتغال، برگزاری دوره‌های آموزش خلاقیت و نوآوری، نحوه ایده‌یابی، نمایش فیلم در مورد کارآفرینان موفق، برقراری ارتباط بین دانشگاه‌ها و شرکت‌های کارآفرینی موفق صورت گیرد.

REFERENCES

- 1- Amiri, A & Moradi, Y. (2008). Entrepreneurial attitudes of students and it's barriers. *Journal of Research And Planning in Higher Education*, 49, 45-47. (In Farsi).
- 2- Audretsch, D., Roy Thurik, B., Van Stel, A. & Carree, M. A. (2006.) *Does Self-Employment Reduce Unemployment?*; Max Planck Institute of Economics, Group for Entrepreneurship, Growth and Public Policy.
- 3- Ardagna, S., & Lusardi, A. (2008). *Explaining international differences in entrepreneurship: The role of individual characteristics and regulatory constraints*. University of Chicago Press.
- 4- Arayesh. B (2011). Analysis of obstacles facing entrepreneurial activities of female students graduating senior (case study: Islamic Azad University- ivan branch). *2nd International Conference on Education and Management Technology IPCSIT vol.13 IACSIT Press, Singapore*.
- 5- Baron, R. A. (2004). The cognitive perspective: a valuable tool for answering entrepreneurship's basic "why" questions. *Journal of Business Venturing*, 19(2), 221-239.
- 6- Behehti, M, Khayravar, H, Ghazviniyan, M, (2009), Causal relationship between entrepreneurship and unemployment in Iran. *Journal of management beyond*, (3)Third year, (11),157-183. (In Farsi).
- 7- Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention. *Academy of Management Review*, (13), 442- 453.
- 8- Beatiz Armendariz de Aghion & Jonathan J. Morduch (2005). *The Economic of Microfinance MIT Press*, Cambridge , MA.
- 9- European Commission. (2003). Green paper "Entrepreneurship in Europe". Retrieved January 2010, from: http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/green_paper/green_paper_en.pdf. in Brussels.
- 10- Gomez, R. & Sanator, E. (2003). Do peer Group Members Out per foram individual Borrowers? A test of peer Group lending using Canadian Micro- Credit DATA working paper, 33.
- 11- Gibb, A. A. (2005). Enterprise culture: Its meaning and implications for education and training. *Journal of European Industrial Training*, 11, (2), 38.
- 12- Gangadharappa, H.V, Pramod, K.T.M & Shiva, K.H.G. (2007). Gastric floating drug delivery systems: a review. *Indian Journal of Pharmaceutical Education & Resarch*. 41, 295-305..
- 13- Ghoydel, S, (2007). Self-employment versus unemployment (in Iran). *Journal of Economic Research*. (1), 21-41. (In Farsi).

- 14- Jamshidifar, P, Khorami, Sh & Raheli, H. (2010). Investigation effecting factors on entrepreneurship spirits of students Tabriz University. *Journal of Extension and Education Agricultural*, 3(3): 64- 53. (In Farsi).
- 15- Hendeseon, R & Robertson, M (1999). Who want to be an entrepreneur? Yong attitudes to entrepreneurship as a career. *Journal of Education and Training*, 41(5), 236-245.
- 16- Krueger, N. F., Jr., & Carsrud, A. L. (1993). Entrepreneurial intentions: applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship and Regional Development*, 5, 316-323.
- 17- Kolvereid, L., & Isaksen, E. (2006). New business start-up and subsequent entry into selfemployment. *Journal of Business Venturing*, 21(6), 866-885.
- 18- Katz, J & Gartner, W. (1998). Properties of emergin organizations. *Academy of Management Review*, 13, 429- 441.
- 19- Nasrollahi, H. (2009). Investigation engineers occupation of part agriculture and natural resources. *Journal of extension and education agricultural*, Retrieved from: www.jobportartal.ir/s1/default.aspx?id=9_3_800_9_663. (In Farsi).
- 20- Peterman, N, & Kennedy, J. (2003). Enterprise education: influencing students' perceptions of entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 28, 129 – 135.
- 21- Postigo, S. (2002). *Entrepreneurship education in Argentina, The case of Santander's University. Paper presented for the Internationalizing Entrepreneurship education & training conference in Ent, Malaysia*
- 22- Peak, M., & Marshall, A. (2006). The implementation of an entrepreneurship development strategy in Canada: The Case of the Atllantic region. *International Small Business Journal*, 19(1), 32-48.
- 23- Samadi, P & Shirzadi, H. (2007). Investigation organization climate with entrepreneurship spirits of students. *Journal of Innovation Educational*, (16), 164- 187. (In Farsi.)
- 24- Souitaris, V, Zarbinati, S, & Allaham, A. (2007). Do Entrepreneurship intention programmers raise Entrepreneurial intention of science and engineering student? The effect of learning inspiration and resources, *Journal of business venturing*, 22, 566-591.
- 25- Skanadri, F, (2006). *Investigate and explain strategies for entrepreneurship development in agricultural education in Iran*, PhD thesis, Agricultural Education, College of Agriculture and Natural Resources, Tehran University. (In Farsi).
- 26- Tajabadi, R. (2008). Education and Entrepreneurship development and it's application in agricultural higher education : national Entrepreneurship, culture and society. Conference of National Education in Iran, April 10: Azad Islamic University, roodhen campus (In Farsi).
- 27- Van der.Linde, Dr, Ch. (2000). A new perspective regarding capacities of education institutions to create work. *Journal of Education*, 121(1), 8-54.
- 28- Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29, 351-382.
- 29- Volkman, C. (2006). *Entrepreneurial Studies in Higher Education. Entrepreneurship Studies— An Ascending Academic. Discipline in the Twenty-First Century*. Eric. Retrieved May12,2010 from http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/custom/portlets/recordDetails/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ680814&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ680814
- 30- Wilson, F, Kickul, I, & Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship education. *Entrepreneurship: Theory & Practice*, 31 (3): 387 – 406.
- 31- Zoltan, A. C. (2006). *How is entrepreneurship good for economic growth?* Retrieved April 25, 2010 from http://mitpress.mit.edu/journal/pdf/INNOV0101_po97-107_02-23-06.pdf.
- 32- Wilson, K. (2009). *Challenges Facing Entrepreneurship Education*. Retrieved May 5, 2010From <http://www.openforum.com.au/content/challenges-facing-entrepreneurship-education>.
- 33- Rahmaniyan, R. & Nazarkotoli, A, (2003). Challenges related to education and employment for graduates, *The first national conference on employment and education*. (In Farsi.)